

DOS BENIFETS I LES CAPELLES DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL D'ULLDECONA

Per JOAN ROIG VIDAL

D'entrada haurem de definir què és un benifet: un benifet o benefici eclesiàstic és un càrrec que l'Església confereix canònicament, al qual va annexa una renda¹.

Una altra definició seria: entitat jurídica erigida a perpetuïtat per l'autoritat competent. Consta d'un ofici sagrat o eclesiàstic, amb els deures i els serveis corresponents, i del dret a percebre les rendes que hi van annexes².

Per entendre-ho amb paraules actuals, podríem dir que un benifet era una espècie de fundació.

Es constituïen de la següent manera: una persona laica o eclesiàstica, i també matrimonis, fundava un benifet en honor a un o diversos sants/tes o marededéu, al qual adscrivien unes propietats, censos, etc., de tal manera que els beneficis d'aquesta fundació repercutien en la manutenció d'un capellà. Els benifets eren hereditaris, o siga que els descendents del/s fundador/s n'exercien el patronatge, això els donava la potestat d'escollir el capellà que havia de gaudir de les rendes, a canvi, això sí, de fer missa a l'altar de la capella dels patrons i pregar per ells i pels seus avantpassats, ja que normalment, en aquestes capelles, s'hi enterraven els de la seva nissaga.

Aquest capellà solia ser de la família dels patrons, però si no en tenien cap a la

família en buscaven un que els fos fidel.

Les rendes del benifet, la majoria de vegades, eren superiors a les despeses del capellà, per tant allò que sobrava s'ho quedava el patró, que era l'administrador. Tampoc podem oblidar que encara que no produïssin beneficis, només pel prestigi ja era suficient motiu per mantenir-lo. És per aquests dos últims motius pels quals algunes famílies descendents dels fundadors de benifets es disputessin el patronatge i intentessin imposar el capellà que, a ells, més els interessava i, fins i tot, arribaven a plets interminables en els quals havia d'intervenir la cúria, en el nostre cas de Tortosa, per decidir sobre el litigi. Per això presentaven tota mena de documents acreditatius sobre la propietat del benifet, des de partides de bateig per provar la seva ascendència amb el fundador, així com testaments certificats i autenticats per notaris de l'època.

També podríem donar com a definició la que trobem en el text extret del llibre *Ulldecona setcentista*:

"Un benifet eclesiàstic era un ens jurídic creat per l'autoritat eclesiàstica a títol vitalici compost per un ofici espiritual, l'exercici del qual dóna al que l'exerceix el dret a gaudir d'una prebenda (que podia venir de béns immobles, delmes, primícies, censals, drets per a

l'administració dels sagraments...) i altres privilegis de caràcter judicial, fiscal i/o militar, és a dir, el que el tenia posseïa for eclesiàstic, immunitat i podia lliurar-se del reclutament i de l'allotjament de tropes.

Després de Trento, per accedir als ordes religiosos era condició imprescindible posseir un benifet que et garantís la subsistència. Aquests benifets podien ser de tres menes:

- de lliure col·lació, si era fundat i dotat per l'autoritat eclesiàstica ordinària, cas dels rectors.

- de patronat, si era fundat i dotat per un particular o una corporació, laica o eclesiàstica. A partir del segle XVI es generalitzà la figura del beneficiat personat, el benefici "simple" del qual s'havia fundat per a la vida de tres o quatre persones, després de les quals s'havia de destinar a fundar una causa pia.

- Patrimonialitzats, quan només podien presentar-se a un benefici els fills d'una parròquia, regió o país. No sabem si després del 1714 se'n van fundar més d'aquests.

Els benifets podien ser, així mateix, simples o dobles. Són benifets simples quan només impliquen la celebració d'actes cultuals, i un mateix destinatari en pot obtenir més d'un sense necessitat de residència; és el cas, per exemple, de les capellanies, anomenades així pel fet que la fundació del benifet anava acompanyat de la construcció d'un altar o una capella lateral a les esglésies. Són benifets dobles quan a més afegeixen la cura d'ànimes, cosa que implica tenir una jurisdicció territorial assignada, en la qual s'han d'administrar els sagraments i on s'ha de residir; lògicament és el cas dels rectors que tenen assignades les parròquies³.

Hem analitzat les disputes per la possessió de dos dels diversos benifets que hi havia a la església parroquial d'Ulldecona, l'un del segle XVII i l'altre del segle XVIII.

El primer que tractarem és el de sant Pere i sant Joan Baptista, la capella del qual estava on ara està el cor de Jesús, de

l'església parroquial d'Ulldecona, que el 1684 se'l van disputar dues famílies. Per una banda, les cosines Elisabet d'Herèdia i Josepa d'Herèdia, descendents del noble Baptista Sanchis-d'Herèdia i Jordà, i Elisabet Miquel i Forcadell, cònjuges, i per l'altra la família dels Mulet, pagesos benestants, tots d'Ulldecona.

El segon és el de sant Lluç, que el 1720 se'l van disputar tres famílies. Per una banda els Mulet, abans esmentats; per una altra, la família de Mn. Francesc Martí i de Montagut, prevere, resident a la vila d'Alcalà de Xivert, i per una altra, la parentela de Mn. Josep de Sans i Tomàs, de Tortosa.

BENIFET DE SANT PERE I SANT JOAN BAPTISTA

El procés comença explicant que el benifet l'havia fundat Dolçeta Mulet, muller de Pere Forcadell, sota la invocació de sant Joan Baptista i sant Pere i que ha quedat vacant per la defunció de l'últim obtentor, Mn. Joan Ferrer, prevere, d'Ulldecona.

És llavors quan les dues famílies es creuen amb el dret de nomenar el pròxim obtentor, i és per això que comença el litigi. Així Elisabet d'Herèdia, muller de Jeroni Antolí, ciutadà, i Josepa d'Herèdia, muller de Francesc de Ferran, cavaller, diuen que són les indubtables patrones d'aquest benifet, i és per aquest motiu que presenten com a obtentor Lluís de Ferran i d'Herèdia, fill dels esmentats Francesc i Josepa. Segons ambdues cosines elles són descendents directes de la fundadora i al·leguen que, per contra, Miquel i Domènec Mulet no ho són.

Les Herèdia argumenten que Dolçeta Mulet era filla d'Arnau Mulet, notari, que aquest benifet el va heretar Beatriu Mulet, neboda de Dolçeta, casada amb el notari Antoni Forcadell, i que és d'aquesta manera com va passar als Forcadell, que després el va heretar son fill, Agustí Forcadell i Mulet, del qual descendeixen les

esmentades Herèdia, que aquest es va casar amb Violant Giner. D'aquest matrimoni entre d'altres va nàixer Beatriu Forcadell i Giner, la qual es va casar amb el doctor en medicina Jaume Miquel, que tingueren Elisabet Miquel i Forcadell, la qual es va casar amb el cavaller Baptista Sanchis d'Herèdia, que procrearen, entre d'altres: Lluís Sanchis d'Herèdia i Miquel, i Francesc Sanchis d'Herèdia i Miquel.

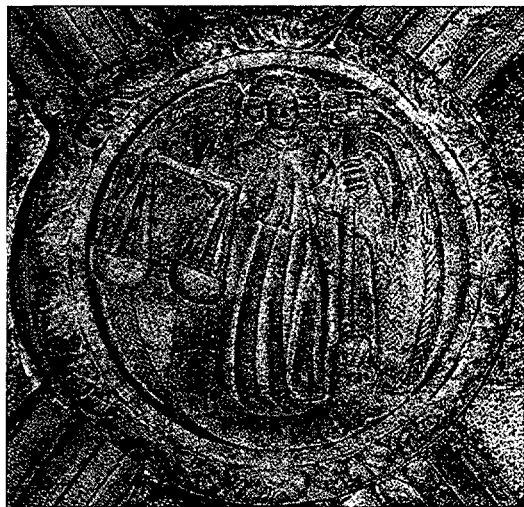
Lluís Sanchis d'Herèdia es va casar, en segones núpcies, amb Elena Constantí, la filla d'aquests va ser Josepa Sanchis d'Herèdia i Constantí, la qual estava casada amb el cavaller Francesc de Ferran. Aquesta Josepa era una de les pretendents al patronat.

Francesc Sanchis d'Herèdia es va casar amb Elisabet Anna Valldeperes i Martí, que tingueren, entre d'altres fills, l'altra pretendent, Elisabet Sanchis d'Herèdia, que juntament amb sa cosina Josepa, abans esmentada, va presentar el plet contra els Mulet.

També argumenten que de benifet fundat per Dolceta Mulet, muller de Pere Forcadell, només n'hi ha un i que, ja el 1609 i el 12 de gener de 1639, es va fer una sentència que donava el patronatge als Herèdia i no als Mulet. Per això un del capellans que va gaudir d'aquest benifet va ser Joan Josep Gonçal Gaspar d'Herèdia i Valldeperes, fill de Francesc i d'Elisabet Anna, germà d'Elisabet, una de les demandants.

Per l'altra part, els Mulet, van presentar com a obtentor Mn. Francesc Montagut i Barrachina. Per a aquesta finalitat aporten, entre d'altres documents, el testament de Bernat Mulet, redactat i publicat el 1449, en què fa hereus els seus germans Arnau Mulet, notari, i Joan Mulet –els Mulet volen demostrar que són descendents de Joan. A la qual cosa el representant de les Herèdia argumenta que no en resulta prova suficient, perquè Dolceta Mulet va fundar el benifet el

dia 2 d'abril de 1412 i, per tant, no pot ser filla d'aquest Arnau Mulet i neboda de Joan, perquè aquests hereten els béns de son germà el 1449, bastant de temps després de la fundació del benifet.

Clau de volta a la capella que havia estat de sant Miquel Arcàngel, amb l'espasa, que té una empunyadura en forma de creu, clavada al dimoni en forma de drac en una mà i, a l'altra mà, les balances de la psicòstasi, per pesar les ànimes

Sigui dit de pas que aquest Bernat Mulet era patró de la capella de sant Miquel, la qual estava situada on molt de temps hem conegut la pila baptismal i que ara hi ha la Mare de Déu del Pilar, al costat esquerra sota el cor, on a la clau de volta està esculpit l'arcàngel. Aquest benifet sí que el van exercir sempre els Mulet.

Les Herèdia, per part seva, van presentar la documentació per la qual el benifet de sant Joan Baptista i sant Pere era del seu patronatge, perquè l'1 de gener de 1639 els seus avantpassats van posar com a beneficiari Mn. Jaume d'Herèdia i que en totes les sentències posteriors la cúria de Tortosa sempre havia donat el patronatge a la família dels d'Herèdia⁴.

Al final es va concedir la capella de sant Joan Baptista i sant Pere a la família Herèdia, i després passà a la família dels de Ferran, que n'eren els patrons al segle XVIII.

Tot i així, per tota la documentació que van aportar ambdues parts, no ens cap el dubte que tots eren descendents dels Mulet, ara bé la cúria devia analitzar, suposem, el grau de parentela per a la seua adjudicació. La decisió havia de ser complexa perquè era difícil endinsar-se en la profunditat del temps fins a final segle XIV i principi del XV, per no comptar amb llibres de baptismes ni de matrimonis, tot ho havien de demostrar per testaments validats per notaris de l'època, que a vegades podien, tampoc ho sabem del cert, retocar alguna dada segons qui pagava.

La conclusió ens la dona, a conveniència o no de qui ho va dissenyar, els arbres genealògics que hem trobat a l'arxiu particular de Carme Salomón, confeccionats el segle XIX per Mn. Eusebi Querol, descendent d'una branca dels Mulet, segons el qual Arnau Mulet i Joan Mulet eren germans.

Arnau Mulet es va casar amb Agnès Sayfores i tingueren com a mínim dos fills, Dolceta Mulet i Francesc Mulet, aquest últim pare de Beatriu Mulet la qual es va casar amb Antoni Forcadell i dels quals són descendents els d'Herèdia i els de Ferran.

Per un altre cantó, Joan Mulet es va casar amb Isabel Forcadell, i d'ells són descendents els Mulet.

Ara bé per un fogatge del 1497 sabem que a Ulldecona hi havia un Joan Mulet i la viuda d'un altre Joan Mulet, verdaderament no sabem de quin Joan Mulet descendia cada família. És per això que hem confeccionat dos arbres genealògics propis basant-nos només amb la informació que aporten totes dues famílies sense entrar en qui tenia raó, ja que no és la nostra funció.

La família dels Mulet havia estat una de les famílies més antigues d'Ulldecona, pensem que una avantpassada seua anomenada Anglesola, la qual estava casada amb un Arnau Mulet, en el seu testament de 4 d'octubre de 1450 va deixar

5 sous per a les obres de l'església⁵.

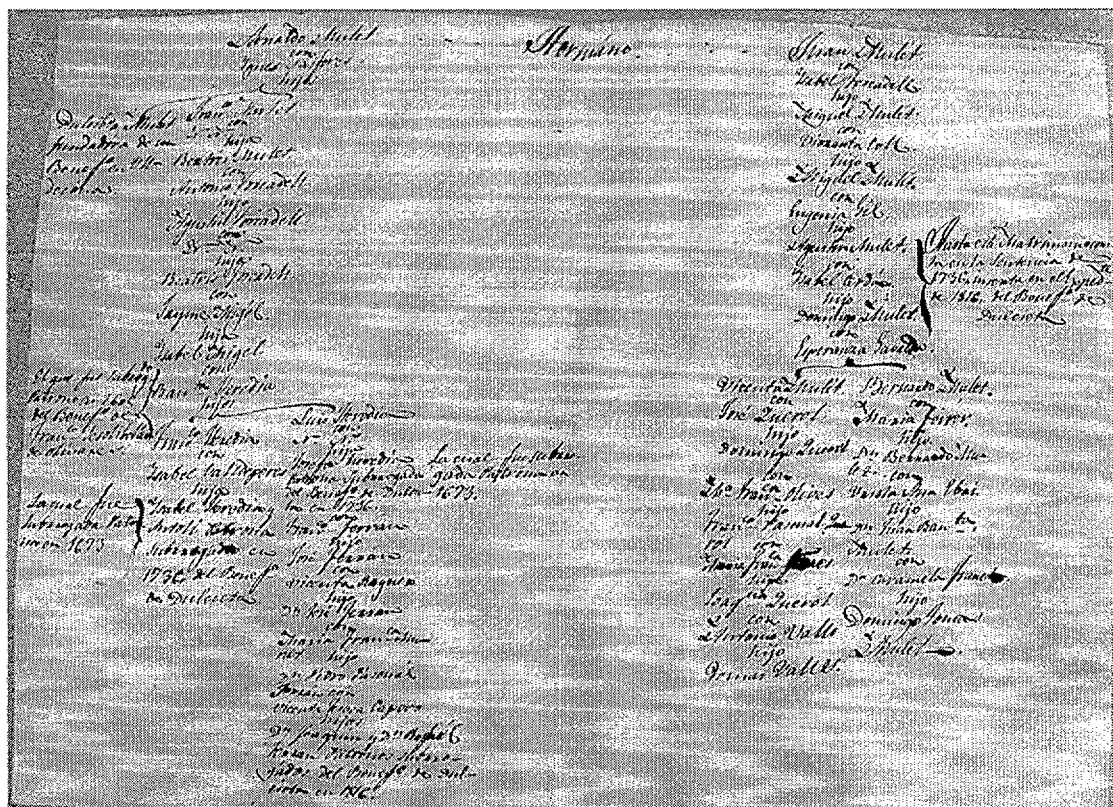
Segons els cadastre de 1742, aquesta família tenia la casa pairal entre l'actual carrer de sant Vicent i el convent dels Dominics.

Els primers Mulet que hem trobat documentats eren fusters, després alguns van ser notaris, més tard pagesos hisendats, capellans i doctors en dret. Aquesta família tenia en emfiteusi el molí del Pas que va conservar fins ben entrat el segle XIX. Un d'aquest hisendats que va fer la carrera d'advocat va ser Bernat Mulet i Ferrer, que establí capítols matrimonials amb Úrsula Anna Ebrí el 13 de juny de 1732⁶, pares del també doctor en dret Joan Baptista Mulet, el qual es va casar amb Maria Carmela Franc i Tirado. Un nét d'aquest últim matrimoni, també Joan Baptista, es va casar, el 24 d'abril de 1849⁷, amb Raimunda Chambó i Lluch, filla del famós mariscal carlista Roman Chambó.

Continuant amb el benifet de sant Pere i sant Joan Baptista, hem trobat un altre patró d'un benifet sota la mateixa invocació, aquest fundat per Antoni Forcadell, és Jaume Felip Forcadell i Jover, mercader, el qual, per la mort de Mn. Miquel Salvador, últim obtentor, nomena per aquest benifet el seu parent Pere Pau Forcadell, estudiant de gramàtica⁸.

El doctor en medicina Jaume Forcadell és un altre Forcadell que també va ser patró d'un benifet sota la invocació de sant Pere i sant Joan Baptista. Aquest va fer construir un retaule per a l'esmentada capella a Marc Teixidor, arquitecte de Vinaròs⁹, foren testimonis del contracte Baltasar Arinyo, notari, i Joan Vidal, botiguer, veïns d'Ulldecona. Aquest retaule estem segurs que es va realitzar perquè el 8 de desembre de 1612, Marc Teixidor signa una àpoca (rebut) de Jaume Forcadell per l'obra acabada¹⁰.

Aquest Jaume Forcadell es va doctorar en medicina el 23 de març de 1601¹¹,

Arbre genealògic dels Mulet

també el trobem com a jurat en cap l'any 1616¹². Una filla seva Elisabet Joana es va casar en primeres núpcies amb Baptista Ballester i Valldeperes, notari, que per línia paterna provenia de la vila de Cervera del Maestrat. Elisabet Joana en quedar-se viuda es va casar amb el cavaller uldeconenc Lluís Sanchis d'Herèdia i Miquel, fill de Baptista Sanchis d'Herèdia i d'Elisabet Miquel.

Els Sanchis d'Herèdia eren una família de nobles d'Uldecona que segurament havien estat emparentats segles anteriors amb el comanador Herèdia, i que a més exercien el títol de senyors de Vilar de Canes (Castelló).

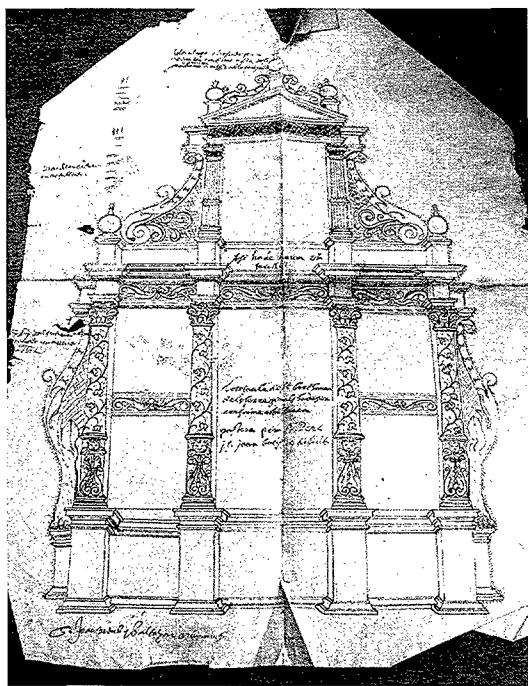
També volem fer notar que la mare de Lluís Sanchis d'Herèdia es cognominava Miquel i Forcadell, o sigui que també descendeix dels Forcadell, per això no és

d'estranyar que els d'Herèdia passessin a ser els patrons de la capella de sant Pere i sant Joan Baptista, i d'aquests per línia femenina va passar als de Ferran. Cal recordar que en aquesta capella és on tenien el vas¹³.

Com veurem més endavant també hi havia un altre benifet sota la invocació de sant Pere, és el número quinze de la relació que se'n fa en la visita pastoral de 1765, fundat per Guillem, Pere i Joan Forcadell.

Per tant, podria ser prou versemblant que l'escut que hi ha a la capella que havia estat de sant Pere i sant Joan Baptista, amb els cadells i la flor de lis, fos l'escut dels Forcadell d'aquella època.

"Cat. De Uldecona (Tarragona). De oro, una banda de gules, acompañada en lo alto de una flor de lis de azur, y en lo bajo de un perro de sable, con manchas de plata,

Fotografia del croquis del retaule de sant Pere i sant Joan Baptista, el qual va ser ubicat on ara hi ha la capella del Cor de Jesús, a la parròquia d'Uldecona.¹

¹ Segons unes notes que hi ha dintre del mateix croquis, aquest va servir també de model per fer el retaule de l'altar major de Freginals, dedicat a sant Bartomeu

puestas en salto. [A. G. Carraffa]. <http://www.blasonari.net/http://www.armoria.info/index.php>, F. f. 18"

Vista l'antiguitat d'aquesta família, a Ulldecona, ens atrevim a opinar que es devia tractar dels descendents de Ramon de Forcadell, prohoms del consell de la vila, que surt a la carta de població de 1222.

Possible escut de la nissaga dels Forcadell

BENIFET DE SANT LLUC

Aquest segon procés de què tractem, com ja hem dit anteriorment, és sobre el benifet de sant Lluç, va ser fundat per Domènec Paladella i Altadona, sa muller.

Al litigi compareixen tres famílies: els Mulet que presenten Mn. Lluç Ferrer; Maria Montagut que presenta son fill Mn. Francesc Martí i de Montagut,¹⁴ i els de Sans que presenten Mn. Josep de Sans i Tomàs.

El primer document que es presenta és la petició feta, el 3 d'agost de 1720, per Maria Montagut, amb permís del seu marit Joan Martí, notari, a favor del seu fill l'esmentat Francesc Martí i de Montagut, prevere, resident aleshores a la vila d'Alcalà de Xivert, i que pretén aconseguir el benifet a causa de la mort de l'anterior obtentor Mn. Joan Baptista Marimon. A continuació hi ha el document presentat pel mateix Mn. Francesc Martí, en el qual nomenen com a representant dels seus afers Agustí de Rosses, notari apostòlic de Tortosa.

Els Mulet d'Ulldecona aporten la documentació que, segons ells, els fa patrons del benifet i al qual volen posar Mn. Lluç Ferrer. Tenen com a procurador el notari Joan Salvany.

Amb aquesta finalitat van desglossant els seus arguments genealògics i que volem detallar:

Primer, que hi ha un benefici a l'església parroquial d'Ulldecona, fundat per Domènec Paladella i Altadona, la seva muller, sota la invocació de sant Lluç[...].

Segon, que aquest benifet l'exercia Mn. Joan Baptista Marimon[...].

Tercer, que Mn. Joan Baptista Marimon és mort[...].

Quart, que els fundadors, en el moment de la fundació, van especificar que el patronatge havia de recaure als parents més pròxims, amb la facultat de presentar la persona que creguessen més adequada[...].

Cinquè, que en una sentència, datada

l'1 de maig de 1508, la cúria va subrogar (o siga va nomenar) en patró d'aquest benifet Joan Mulet[...].

Sisè, que Joan Mulet es va casar amb Isabel Forcadell i que d'aquest matrimoni va nàixer Miquel Mulet[...].

Setè, que Miquel Mulet es va casar amb Elisabet Coll, i van tenir com a fill un altre Miquel Mulet, segon d'aquest nom[...].

Vuitè, que Miquel Mulet, segon, es va casar amb Eugènia¹⁵. Aquest matrimoni, entre d'altres, va tenir Agustí Mulet[...].

Novè, Agustí Mulet es va casar amb Isabel Cerdà. Tingueren, entre d'altres, Domènec Mulet i Agustina Mulet[...].

Desè, que Agustina Mulet es va casar amb Joan Ebrí, que tingueren Maria Ebrí[...].

Onzè, que Maria Ebrí es va casar amb Roc Ferrer, i entre d'altres van tenir Mn. Lluç Ferrer[...].

Dotzè, que Mn. Lluç Ferrer, clergue, tonsurat, de bona vida i fama és hàbil per ocupar aquest benifet.

Tretzè, que tal com proposen Domènec i Agustina Mulet, patrons del benifet, s'ha d'atorgar a Mn. Lluç Ferrer[...].

Catorzè, que tot això que s'ha dit és veritat.

Per altra banda, Maria Montagut no es va quedar curta amb les seves al·legacions i també va presentar els seus arbres genealògics per aconseguir sortir-se'n amb la seva.

Els primers arguments són coincidents, però quan arriba al cinquè punt diu que, d'acord amb l'apartat quart, els patrons han de ser els parents més pròxims. Argumenta que el 1467 Bernat Forcadell, descendent i parent d'Altadona, i Joan Ricart, descendent i parent de Domènec Paladella, van arribar a l'acord que el patronatge s'havia d'alternar, de forma que una vegada ho serien els descendents o parents d'Altadona i una altra els descendents o parents de Domènec[...].

Sisè, que aquesta alternança s'ha

respectat successivament...

Setè, que l'última presentació la va fer Domènec Mulet, parent d'Altadona[...].

Vuitè, per tant ara pertany la presentació a un parent de Domènec Paladella[...].

Novè, per això la presentació li toca a Maria Montagut, i Martí¹⁶, la qual presenta son fill Francesc Martí i Montagut, clergue[...].

Desè, per això la presentant al·lega que Joan Ricart estava casat amb Violant, i que tingueren com a filla Fresqueta Ricart[...].

Onzè, que Fresqueta Ricart es va casar amb Joan Picó, i tingueren Caterina Picó[...].

Dotzè, que Caterina Picó es va casar amb Bertomeu Montagut, i tingueren Joan Montagut[...].

Tretzè, que Joan Montagut es va casar amb Violant Valdeperes, i tingueren Joan Montagut, segon d'aquest nom[...].

Catorzè, que Joan Montagut, segon, es va casar amb Dionísia Aguilar, i tingueren a Joan Francesc Montagut[...].

Quinzè, que Joan Francesc Montagut es va casar amb Isabel-Joana Barrachina, i tingueren Pere de Montagut[...].

Setzè, que Pere de Montagut es va casar amb Vicenta Esteve, i tingueren a Maria Montagut, l'actual presentant[...].

Dissetè, que Maria Montagut està casada amb Joan Martí, notari, del qual té el fill Francesc Martí, clergue presentat[...].

Divuitè, que Francesc Martí és clergue tonsurat, de bona vida i hàbil i idoni per al benefici[...].

Per demostrar tota aquesta argumentació, van presentar molta documentació, entre d'altres l'acord al qual van arribar Bernat Forcadell i Joan Ricart, quan va produir-se la vacant per defunció de qui era l'obtentor el discret Mn. Bernat Spelt.

Un altre document que també es presenta és un altre acord pres pels representants de les dues famílies. Els parents o descendents per part de

Domènec Paladella eren Bernat Sayfores, canonge de la Seu de Lleida, Jaume i Guillem Cabanes, hortolans de Tortosa, *Jacobus de Ferrarius* Ricart, àlies Paladella, i els parents o descendents per part de la senyora Altadona eren Jaume Forcadell, notari; Pere Forcadell, veí de Tortosa; Antoni Forcadell, veí de Tortosa; Antoni Forcadell, ja difunt, veí del lloc de Canet; cosins germans d'uns altres Jaume i Pere Forcadell, aquest últim difunt, d'Ulldecona, germans i últims patrons del benefici.

També aporten el testament de Caterina Picó i Ricart, muller de Bertomeu Montagut, redactat el 5 de febrer de 1551 i publicat el mateix any, amb còpia feta de l'original en pergami el 19 de febrer de 1626 en presència de Francesc de Montagut, donzell, veí d'Ulldecona, el qual provenia d'Amposta.

Dintre del mateix redactat hi ha la fe de baptisme de Joan Montagut Valldeperes, de l'11 de novembre de 1553, que fou batejat per Mn. Joan Constantí, i li foren padrins Joan Ribera, notari, i Beatriu de Liori.

A continuació aporten la fe de baptisme de Joan Francesc Montagut i Aguilar, aquí anomenat Francesc Joan, que data del 23 de setembre de 1584. D'aquesta branca és de la que descendeix Maria Montagut.

Els de Sans de Tortosa, tercers en el litigi, es presenten com a descendents de Mn. Jaume Forcadell, canonge de la seu tortosina. D'aquesta branca provenen els Martí i Forcadell, que després són Martí i de Sans, i després de Sans i Tomàs.

Van ser Agnès de Sans, muller d'Antoni Gil de Federic, ciutadà honrat de Barcelona, Francesc de Sans i Tomàs, militar i Antoni de Sans i Tomàs, també ciutadà, els que van presentar son germà Mn. Josep de Sans i Tomàs, prevere i canonge. El seu procurador va ser Josep Hernández, prevere.

Aquesta nissaga va aportar el testament

que havia redactat Mn. Jaume Forcadell el 1550 davant del notari tortosí, Pere Perera. Mn. Jaume va nomenar marmessors a Lluís Oliver de Boteller, vescomte de Castellbó; Berenguer Forcadell, d'Ulldecona, germà seu; Violant Forcadell, germana seua, muller de Bernat Forcadell, també d'Ulldecona. Reconeix tenir tres fills: Joana, casada amb Jeroni Esteve; Paula, casada amb Miquel Martí, i Guillem Forcadell, menor edat, que després serà prevere.

Aquest Jeroni Esteve, de Tortosa, com a marmessor d'un Joan Forcadell, mercader de Tortosa, va vendre a Andreu de Montserrat, noble de Canet lo Roig, una finca plantada d'oliveres al costat del molí de l'Olivar¹⁷, cosa que ens fa pensar que aquests Forcadell tortosins provenien d'Ulldecona.

Tota aquesta parentela de Tortosa presenten els testaments del matrimoni Miquel Martí i Paula Forcadell, dels quals va ser hereu el seu fill mascle Baltasar Martí, ciutadà honrat de Tortosa¹⁸. Així com el testament de l'esmentat Baltasar, els capítols matrimonials de Leonor, filla de Baltasar, amb Francesc Sans, i el testament d'aquesta. Això com a partides de baptismes i de confirmacions de la seua nissaga.

Tot això per demostrar que els Mulet descendeixen de Bernat Forcadell i els Martí i Forcadell de Joan Forcadell, i que Bernat i Joan eren germans, néts d'Antoni Forcadell.

Ara bé, la cúria es va decidir aquesta vegada pels Mulet, ja que descendien en algun grau de consanguinitat menys que els altres pretendents. Ja que les proves que s'havien aportat quan se li va subrogar el benifet, el 22 de març de 1630, a Elisabet Mulet i de Munyòs, germana de Miquel Mulet, segon d'aquest nom, ja venia l'esmentat benifet per la branca dels Mulet, que després va passar, el 13 d'octubre de 1655, a son nebot Agustí Mulet, fill de Miquel,

el qual exercia el setè lloc de consanguinitat amb la fundadora.

Així que se li atorgà el benifet a Mn. Lluç Ferrer. D'això, en tenim constància perquè hi ha el document pel qual ell va causar baixa per defunció i es reuneixen tota la parentela d'Ulldecona per nomenar un nou obtentor, que va ser Mn. Miquel Ferrer.

De totes les trifulgues, en els dos benifets que hem tractat, allò que ens ha quedat clar és que totes aquestes famílies provenien d'un tronc comú, ja que hem pogut comprovar que descendien, per línia masculina o per línia femenina, d'un Antoni Forcadell d'una nissaga de notaris. Així que tant els Forcadell, els Herèdia, els Mulet, els Picó, els Valldeperes, com d'altres, formaven part de l'oligarquia que dominava la vida quotidiana de la vila d'Ulldecona.

ALTRES BENIFETS I CAPELLES DE LA PARRÒQUIA D'ULLDECONA

A part d'aquests dos benifets que hem tractat a Ulldecona, com a parròquia rica que era, n'hi havia molts més, hem de pensar "que era una bona sortida de les classes privilegiades per col·locar els fills segons, ja que es tractava d'una bona estratègia per abaratir despeses de reproducció, estalviar llegendes i dots"¹⁹. És per això que hem volgut donar a conèixer els benifets que hi havia a la segona meitat del segle XVIII.

Durant la visita pastoral que, el Sr. Tomàs Ignasi d'Abària, prevere, doctor en ambdós drets, advocat dels Reials Consells Canònics de la Sta. Església Catedral de Tortosa, administrador general del Bisbat de Tortosa, va fer el 28 d'abril de 1765, explica que a la parròquia d'Ulldecona hi ha trenta-quatre benifets, que són els següents²⁰:

1r. Benifet fundat per Montserrat²¹ Montagut a l'altar de Sta. Anna, i sota la mateixa invocació[...].

2n. Benifet fundat per Miquel Reverter a l'altar del Sant Crist, i sota la mateixa invocació[...].

3r. Benifet fundat per Pere Gilabert a l'altar de Ntra. Sra. del Roser, i sota la mateixa invocació[...].

4rt. Benifet fundat per Baltasar Forcadell a l'altar major, i sota la invocació de sant Lluç[...].

5è. Benifet fundat per Domènec Paladella i Altadona a l'altar major, i sota la invocació de sant Lluç[...].

6è. Benifet fundat pels Jurats de la Vila sota la invocació, i altar de Sant Blai, i Santa Maria Magdalena[...].

7è. Benifet fundat pels jurats de la vila sota la invocació de sant Jaume de Barberà[...].

8è. Un altre benifet fundat per Pere Gilabert, i també sota la invocació de Ntra Sra. del Roser al mateix altar[...].

9è. Benifet fundat per Cosme Serrat sota la invocació i altar de sant Miquel[...].

10è. Benifet fundat pels jurats de la vila a la capella de l'Hospital²² sota la invocació de l'Espectació (Esperança) de la Verge, i sant Cosme i sant Damià[...].

11è. Benifet fundat per Mn. Miquel Folquer sota la invocació de Ntra. Sra. de la Pietat, a l'ermita[...].

12è. Benifet fundat per Mn. Mateu Ortells sota la invocació de sant Agustí... i Ntra. Sra. de l'Assumpció[...]. Tornat a dotar per Martí Constantí sota la invocació de Ntra. Sra. de Loreto a la seva ermita.

13è. Benifet fundat per Bernat Botarell a l'altar de sant Francesc, i sota la mateixa invocació.

14è. Benifet fundat per Bernat Valldeperes sota la invocació i altar de Ntra. Sra. de Gràcia...

15è. Benifet fundat per Guillem, Pere i Joan Forcadell sota la invocació i altar de sant Pere[...].

16è. Benifet fundat per Berenguer Botarell a l'altar major i sota la invocació de sant Felip i sant Jaume[...].

17è. Benifet fundat per Eulàlia Homs a l'altar de sant Sebastià i sant Jacint, sota la invocació de Sant Bernat[...].

18è. Benifet fundat per Joan Queralt

sota la invocació i altar de Ntra. Sra. de la Pietat a l'ermita[...].

19è. Benifet fundat per Jeroni Mas a l'altar major sota la invocació de sant Lluc[...].

20è. Benifet fundat per Antoni Balaguer sota la invocació i altar de santa Llúcia[...].

21è. Benifet fundat per Pere Albiol a l'altar major sota la invocació de sant Lluc[...].

22è. Benifet fundat per Isabel Dauder sota la invocació i altar de sant Gregori[...].

23è. Benifet fundat per Joan Carrera a l'altar major sota la invocació de sant Joan Baptista[...].

24è. Benifet fundat per Bertomeu Mulet sota la invocació i altar de sant Miquel[...].

25è. Benifet fundat pels jurats de la vila a l'altar de sant Blai i santa Maria Magdalena[...].

26è. Benifet fundat per Guillem Pubill sota la invocació de sant Lluc a l'altar major[...].

27è. Benifet fundat per Bernat Astruch sota la invocació i altar de la Concepció[...].

28è. Benifet fundat pels jurats de les Ventalles, el patronat dels quals exerceixen els jurats de la vila d'Uldecona, a l'altar major de l'església de les Ventalles, sota la invocació de sant Joan Baptista[...].

29è. Benifet fundat per Dolceta Mulet sota la invocació i altar de sant Pere i sant Joan Baptista[...].

30è. Benifet fundat pels jurats de la vila sota la invocació de Ntra. Sra. dels Àngels a l'església del Castell[...].

31è. Benifet fundat per Mn. Sebastià Ribera²³[...].

32è. Benifet fundat per Pere Calders sota la invocació de la Nativitat de Nostre Senyor[...].

33è. Benifet fundat per Joan Avellà sota la invocació i altar de sant Miquel i santa Caterina[...].

34è. Benifet fundat per Jaume Xies sota la invocació i altar de sant Josep[...].

En aquesta visita es detalla qui era l'obtentor de cada benifet, però només hem

posat el fundador i sota quina invocació estava.

"Tots aquest benifets per la política de reforma beneficial endegada per la monarquia espanyola d'ençà de 1758, es reduïren en el que quedava de segle a catorze, segons consta en la visita pastoral de 1817"²⁴.

Després d'una lectura de tota aquesta documentació i del llibre de visites pastorals, creiem que si féssim una fotografia del moment de la visita que hem tractat, les capelles de l'església estarien ordenades de la següent manera²⁵:

L'altar major presidit per sant Lluc.

On ara hi ha la pica baptismal, hauria estat l'altar, sant Blai i santa Maria Magdalena.

El de santa Anna estaria on ara hi ha sant Josep.

El que no podem precisar és si la Puríssima, Ntra. Sra. del Roser i Ntra. Sra. de Gràcia estaven juntes a la mateixa capella.

Després, com ara, hi hauria el del sant Crist, que podria estar amb sant Antoni de Pàdua, o bé sant Antoni compartia capella amb sant Miquel.

El que està clar és que on van conèixer fa uns anys la pica baptismal hi havia sant Miquel –ja que com hem dit anteriorment es reconeix amb la clau de volta de la capella esmentada.

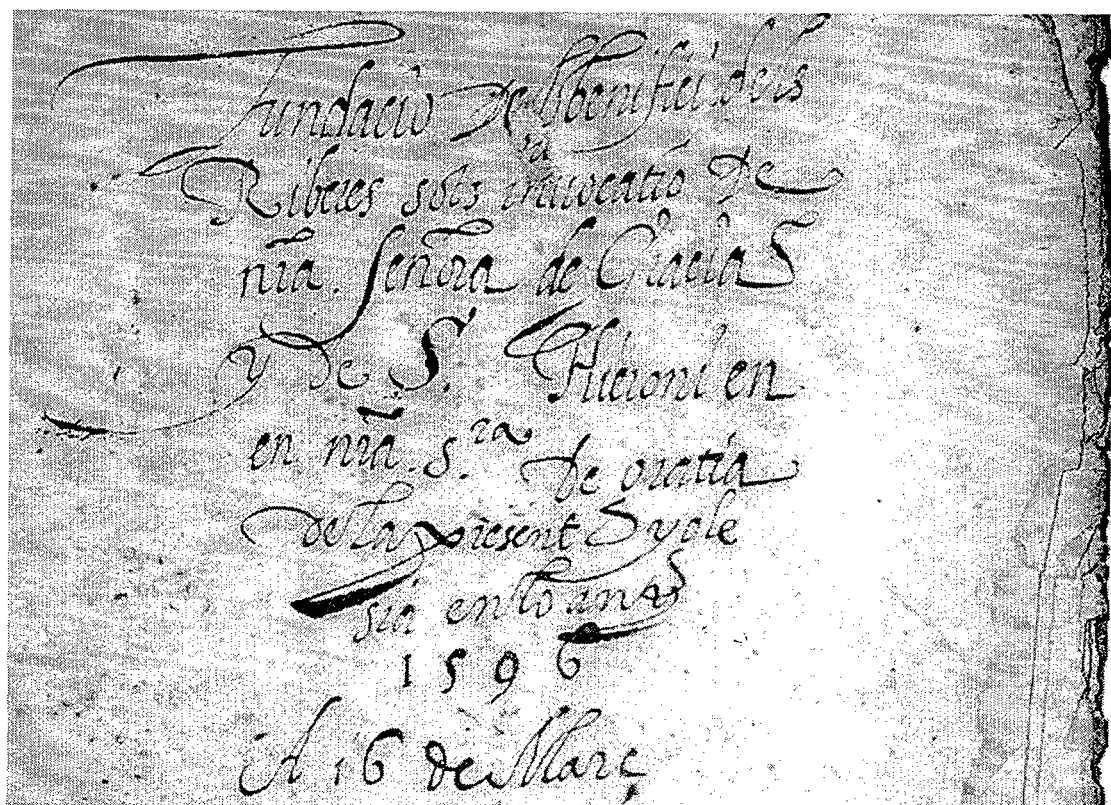
Al darrere en aquelles capelletes petites que es formen a la paret que tanca l'església estarien segons el llibre de visites i per aquest ordre: sant Sebastià, sant Roc i les Ànimes.

A sota del campanar havien d'estar els sants Màrtirs: Abdon i Senén.

Després de la porta d'entrada, a mà dreta, estaria la capella de sant Antoni Abat i santa Llúcia –aquesta última també es pot veure a la clau de volta.

On ara hi ha el cor de Jesús havia d'estar la de sant Pere i sant Joan Baptista.

I on hi ha la Mare de Déu del Carme

Portada del llibret fundacional del benifet dels Ribera

estava la de la Pietat, que era la capella de la Comanda.

La situació d'aquestes devocions ha anat canviant al llarg dels segles, així més endavant en una altra visita l'observem alguns.

Durant la visita pastoral del 16 de maig de 1830, posa una capella a cada ratlla²⁶. Aquí descriu com a laterals les següents:

De Ntra. Sra. de la Pietat

De sant Blai i Ntra. Sra. del Roser

- Per tant les podem situar a banda i banda de l'altar major.

De santa Anna

De la Puríssima Concepció de Maria S^{ma}.

De sant Miquel Arcàngel

- Serien les capelles de l'esquerra, mirant a l'altar major. En aquest segon grup hem notat a faltar la del sant Crist.

Després descriu les de la dreta, o sigui de la part de la plaça.

De sant Pere Apòstol i sant Joan Baptista

De sant Antoni Abat

De sant Antoni de Pàdua

De la Verge Maria

També hem notat, en les dues descripcions, que la pica baptismal estava a la sagristia, això ho hem comentat amb Mn. Ramon Labernié, rector de la parròquia, el qual ens ha comentat que en molts llocs el baptisteri està separat de l'església perquè no s'hi pot accedir si no és després del baptisme, és per això que creu que estava a la sagristia i no al cos del temple.

Sigles dels arxius a peu de pàgina:

ADT, Arxiu Diocesà de Tortosa

AHT, Arxiu Històric de Tarragona

APU, Arxiu Parroquial d'Uldecona

Arbre troncal entre:

Antoni Forcadell

i

Mn. Lluís de Ferran d'Herèdia

Antoni Forcadell = Beatriu Mulet (+1517)

Joan Jaume Pere Lucrècia* Beatriu Joana

Agustí Forcadell Mulet = Violant Giner

Violant Elisabeth

Beatriu Forcadell Giner =1550 Jaume Miquel Girona

Violant

Elisabet Miquel Forcadell =1582 Baptista Sanchis d'Herèdia Jordà (+c1621)

Jaume Joan Francesc Nicolau

Lluís Sanchis d'Herèdia Miquel =1621 Elena Constantí Giner

Josepa Sanchis d'Herèdia Constantí (*1624 +1700) =1640 Francesc de Ferran

Francesc Anna Maria Joseph Jaume Josepha

* = Aquest germà també és avantpassat

Mn. Lluís de Ferran d'Herèdia (*1658)

GIS Versió 5.0 - MARSHALL SYSTEM - <http://www.gdssystem.net> - Apartat de Correus 12120 - 08080 Barcelona - (Espanya) -

Arbre troncal entre Antoni Forcadell i Mn. Lluís de Ferran d'Herèdia

Arbre troncal entre:

Joan Mulet

i

Dr. Bernat Mulet Ferrer

Joan Mulet (+1512) = Elisabet Forcadell

Bertomeu Agnès Anglesola Francesca Joana Elisabet

Miquel Mulet Forcadell (*c1493) =1561 Violant Coll

Elisabeth Joana

Miquel Mulet Coll (*1562) =1596 Eugènia Gil Vives

Miquel Francesc Silvestre Nadal Anna Sebastiana-Maria

Agustí Mulet Gil (*1608 +1676) =1633 Elisabeth Anna Cerdà Garcet (+1659)

Lluïsa Andreu Agustina Miquel Josepha

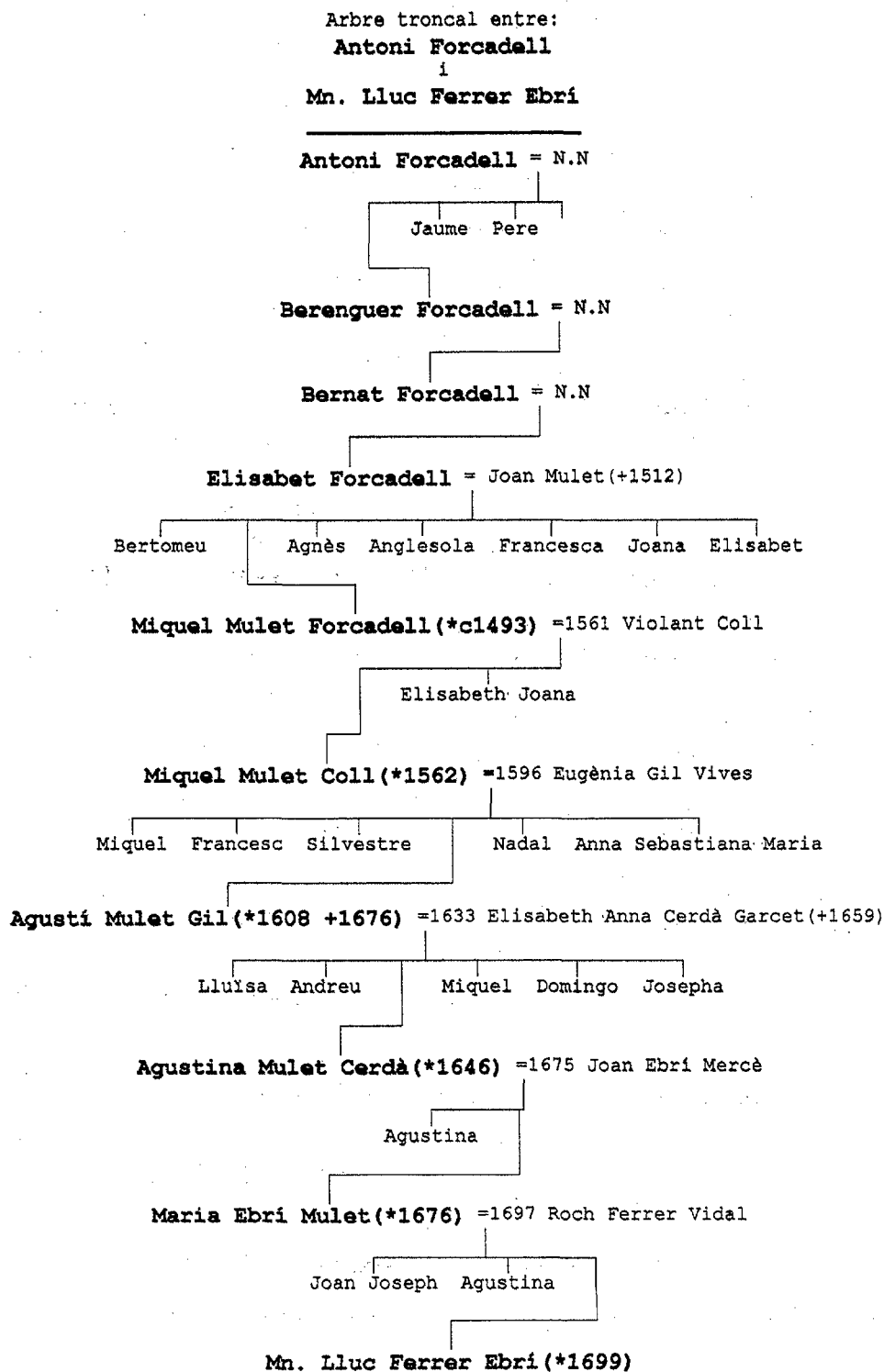
Domingo Mulet Cerdà (*1656) =1676 Esperança Gavalvà Queralt

Agustí Vicenta Maria

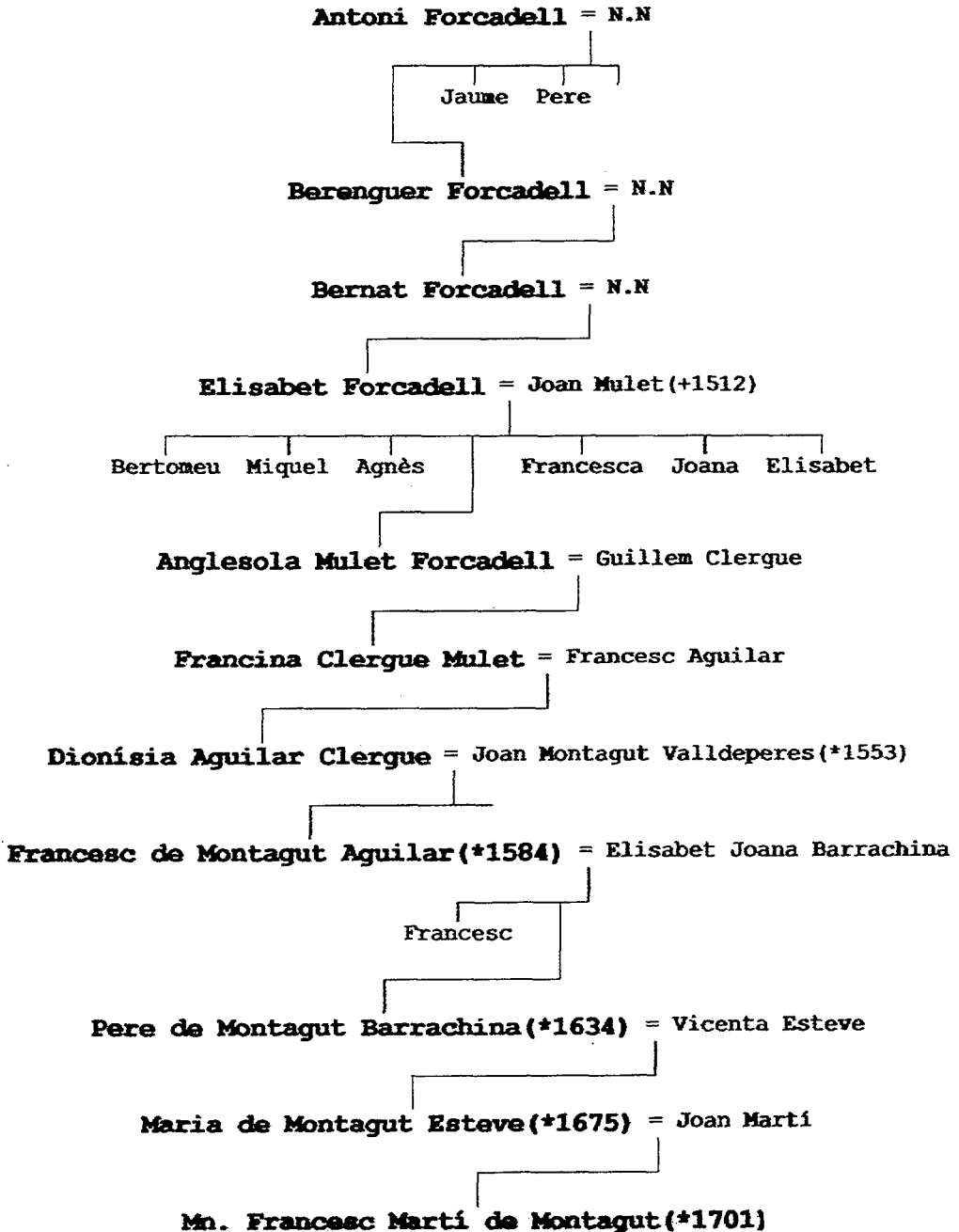
Bernat Mulet Gavalvà (*1678) =1698 Maria Ferrer Valmanya

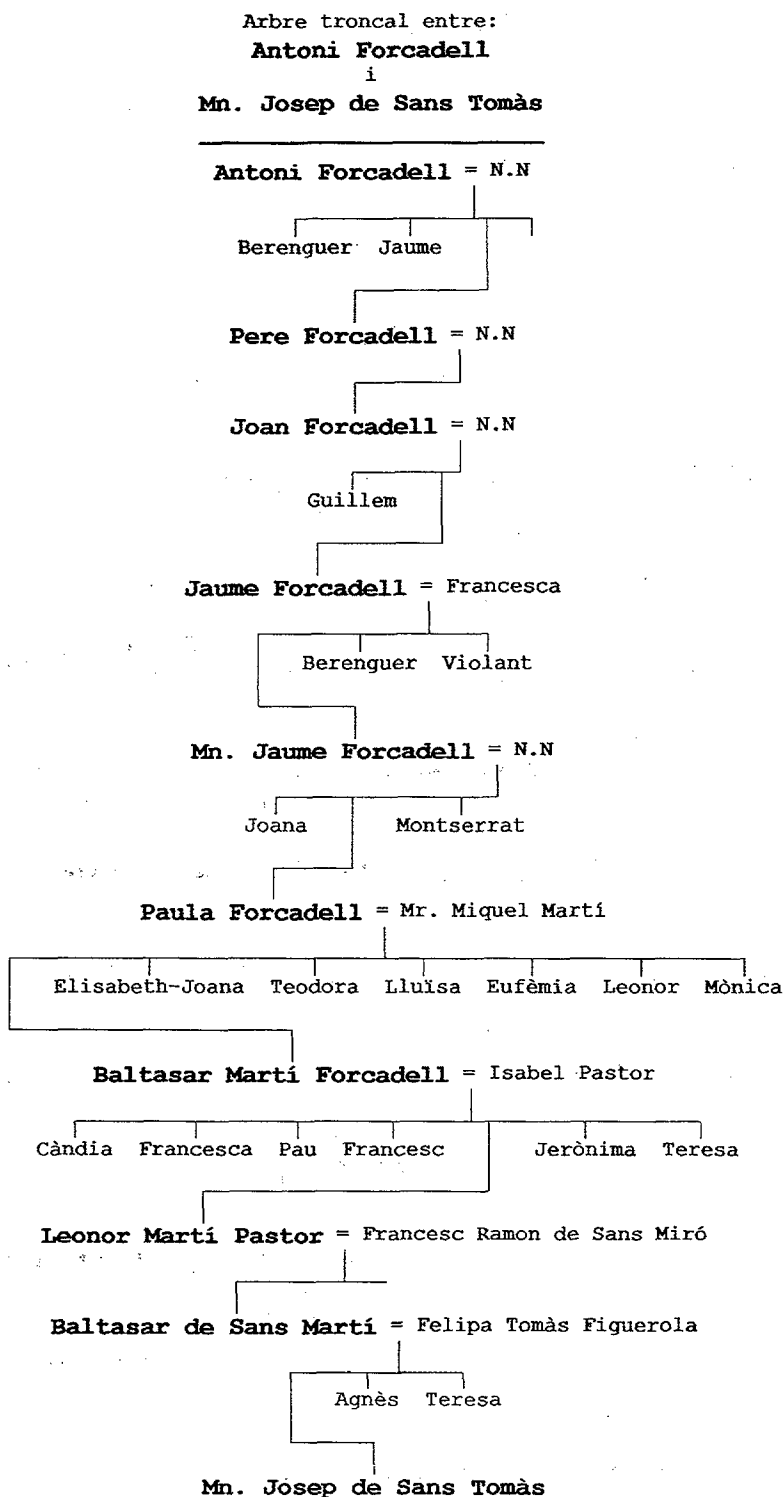
Maria Miquela

Dr. Bernat Mulet Ferrer (*1704)

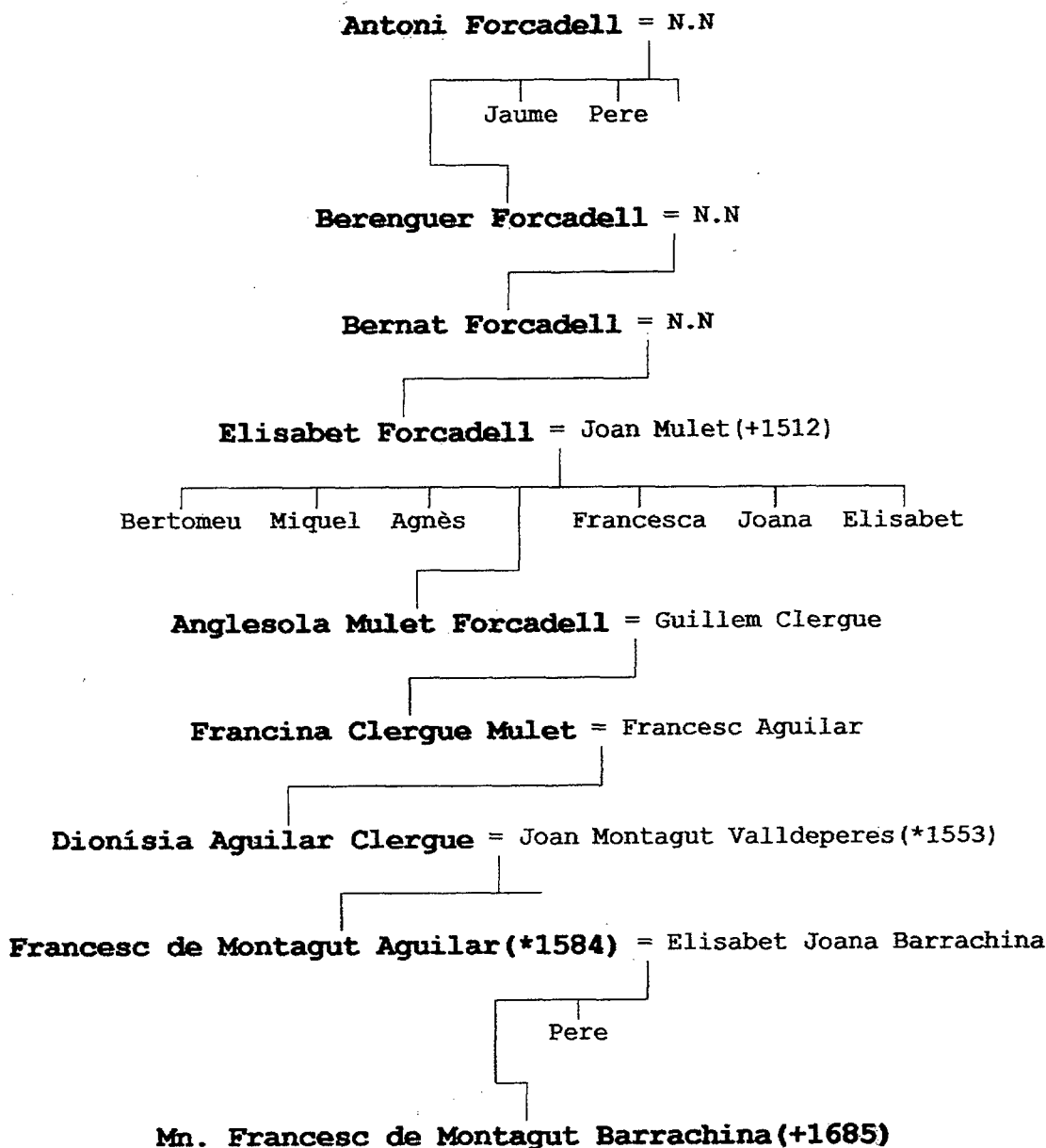

Arbre troncal entre:
Antoni Forcadell
i
Mn. Francesc Martí de Montagut

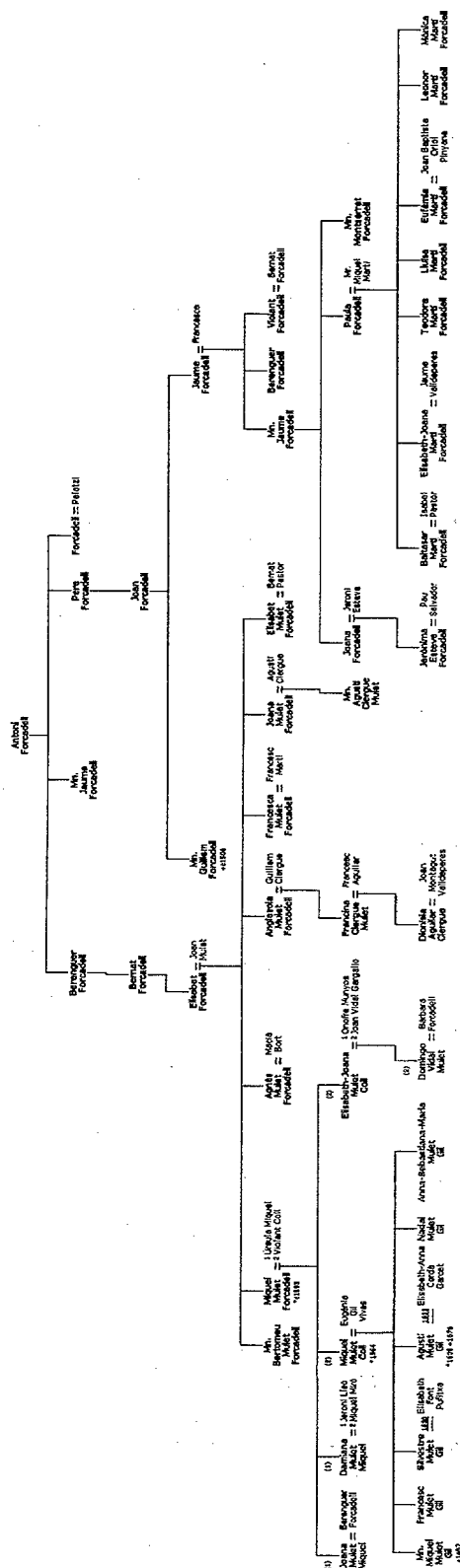

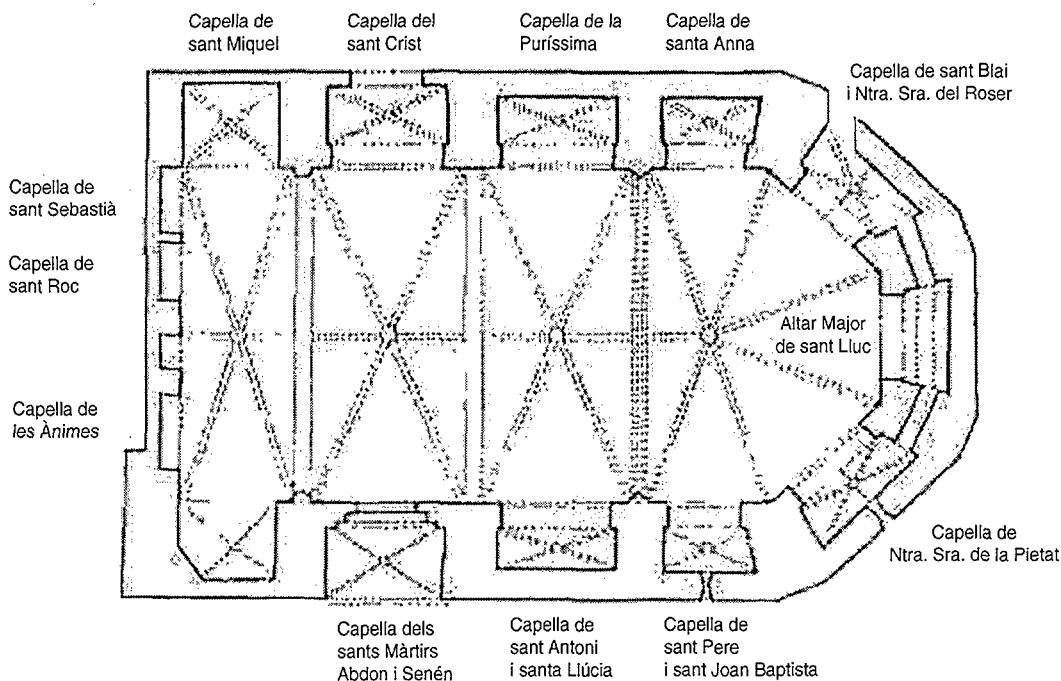

Arbre troncal entre:
Antoni Forcadell
i
Mn. Francesc de Montagut Barrachina

Antoni Forcadell

Croquis de la parròquia de sant Lluç d'Ulldecona amb les diverses capelles¹

¹ Aquest plànol, sense el nom de les capelles està extret de: Fuguat Sans, Joan. (1998) *Templers i Hospitalers, II*. Barcelona: Rafael Dalmau, Ed., p. 88

NOTES

¹ Institut d'Estudis Catalans (1995). Diccionari de la Llengua Catalana.

² Gran Enciclopèdia Catalana, volum 4, p. 399. Onzena reimpressió, març del 2001.

³ Ferran Grau i Joan Roig (2004), *Ulldecona setcentista (II)*. Benicarló: Onada edicions, p. 140.

⁴ ADT, Benifets d'Ulldecona. Benifet fundat per Dolceta Mulet.

⁵ Íbit.

⁶ AHT, Reg. 2294, s/f.

⁷ APU, Llibre índex de matrimonis, p. 279.

⁸ ADT, Benifet fundat per Antoni Forcadell d'Ulldecona.

⁹ AHT, Reg. 1762, f. 18v.

¹⁰ Íbit., f. 30v.

¹¹ Íbit., Reg. 1760, f. 21.

¹² Íbit., Reg. 1763, f.21.

¹³ El vas, en aquests casos, es com s'anomenava el lloc d'enterrament.

¹⁴ ADT, Benifets d'Ulldecona. Benifet de Domènec Paladella sota la invocació de sant Lluç Evangelista.

¹⁵ No posa el cognom, però pel seu testament fet el 20 de setembre de 1621, sabem que es deia Eugènia Gil

i Vives, i que era de Canet lo Roig. AHT. Reg. 1875, f. 98.

¹⁶ Moltes vegades les dones de l'època s'afegien el cognom del marit com a segon d'elles, precedit d'una coma i una "i".

¹⁷ AHT. Capbreu fet per Miquel Saifores el 1575.

¹⁸ Salvador-J. Rovira i Gómez (1997) *Els Nobles de Tortosa (segle XVII)*. Tortosa: Consell Comarcal del Baix Ebre, p. 187.

¹⁹ Ferran Grau i Joan Roig (2004), *Ulldecona setcentista (II)*. Benicarló: Onada edicions, p. 143.

²⁰ APU, Llibre de visites pastorals.

²¹ En aquella època Montserrat era nom d'home, el mateix nom per les dones era Montserrada.

²² La advocació de la capella de l'hospital ja apareix a finals dels segles XVI. ROIG, J., "La fundació del convent monestir dels Dominicans a Ulldecona" *Rails 17 / Butlletí del Centre d'Estudis d'Ulldecona*, 2001, p. 26.

²³ No consta a qui està dedicat, però per un document de l'arxiu particular de Carme Salomón sabem que estava dedicat a Nta. Sra. de Gràcia i sant Jeroni.

²⁴ Ferran Grau i Joan Roig (2004), *Ulldecona setcentista (II)*. Benicarló: Onada edicions, p. 141.

²⁵ APU, llibre de visites pastorals, f. 7v.

²⁶ Íbit., f. 41.